

AB „AMBER GRID“ GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO SISTEMOS BALANSAVIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo taisyklės (toliau – Taisyklės) yra skirtos nustatyti gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo (toliau – balansavimo) principus, tvarką ir sąlygas AB „Amber Grid“ (toliau – perdavimo sistemos operatorius) valdomoje gamtinių dujų (toliau – dujų) perdavimo sistemoje (toliau – perdavimo sistema).

2. Perdavimo sistemos balansavimo tikslas – užtikrinti saugų ir efektyvų perdavimo sistemos funkcionavimą.

3. Taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymu, 2014 m. kovo 26 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 312/2014 kuriuo nustatomas dujų perdavimo tinklų balansavimo kodeksas (toliau – Kodeksas), 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinančiu reglamentą (EB) Nr. 1775/2005.

4. Taisyklėmis reglamentuojami perdavimo sistemos operatoriaus, perdavimo sistemos naudotojų (toliau – sistemos naudotojai) bei kitų rinkos dalyvių, prekiaujančių dujomis pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos Respublikos virtualiame prekybos taške (toliau – rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime), skirstymo sistemos operatorių, prekybos platformos operatoriaus tarpusavio santykiai, teisės ir pareigos dalyvaujant perdavimo sistemos balansavime.

5. Pirminė atsakomybė už dujų kiekio subalansavimą tenka rinkos dalyviams, dalyvaujantiems perdavimo sistemos balansavime, kurie privalo subalansuoti per balansavimo laikotarpį iš perdavimo sistemos išleistą dujų kiekį, tokį patį dujų kiekį įleisdami į perdavimo sistemą.

6. Galutinė atsakomybė už subalansuotą perdavimo sistemos veiklą tenka perdavimo sistemos operatoriumi. Jo pagrįsti nurodymai dėl dujų srautų balansavimo rinkos dalyviams, dalyvaujantiems perdavimo sistemos balansavime, ir skirstymo sistemų operatoriams yra privalomi.

7. Vartotojai, kuriems tiekimo įmonės dujas tiekia iki vartotojo sistemos, perdavimo sistemos balansavime nedalyvauja. Šiems vartotojams į dujų pirkimo–pardavimo ir paslaugų teikimo sutartyje (-se) numatytą pristatymo vietą, dujas pristato ir patiekia tiekimo įmonė. Šiuo atveju, tiekimo įmonė yra sistemos naudotojas.

8. Rinkos dalyviui, dalyvaujančiam perdavimo sistemos balansavime, nesubalansavus dujų kiekių, jis perdavimo sistemos operatoriumi moka disbalanso mokestį, jeigu rinkos dalyvis, dalyvaujantis perdavimo sistemos balansavime, sukėlė dujų trūkumą perdavimo sistemoje, arba perdavimo sistemos operatorius moka jam disbalanso mokestį, jeigu rinkos dalyvis, dalyvaujantis perdavimo sistemos balansavime, sukėlė dujų perteklių perdavimo sistemoje, taikydamas balansavimo kainas, apskaičiuotas pagal Paros disbalanso mokesčio apskaičiavimo metodikos, pateiktos Taisyklių 1 priede, nuostatas, ir imasi priemonių perdavimo sistemos balansui palaikyti.

9. Visa perdavimo sistemos operatoriaus valdoma perdavimo sistema yra viena balansavimo zona.

10. Rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime, privalo laikytis Taisyklių reikalavimų ir sudaryti su perdavimo sistemos operatoriumi sutartis, kuriose nustatytos balansavimo sąlygos:

10.1. sistemos naudotojai balansavimo sąlygų laikosi pagal sutartyse dėl dujų perdavimo paslaugų numatytas nuostatas;

10.2. tiekimo įmonės ir kiti rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime, prieš pirkdami ir (ar) parduodami dujas privalo sudaryti balansavimo sutartis su perdavimo sistemos operatoriumi.

11. Taisyklės nėra taikomos:

11.1. techniniam dujų srautų tarp perdavimo sistemos operatoriaus sistemos ir skirstymo sistemos operatoriaus sistemos, tarp kurių neįrengti slėgio ir (ar) srauto reguliavimo įrenginiai, balansavimui. Tokio balansavimo sąlygos nustatomos sutartyje tarp perdavimo sistemos operatoriaus ir skirstymo sistemos operatoriaus, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip;

11.2. skirstymo sistemos operatoriaus technologinėms reikmėms perduodamo dujų srauto balansavimui, jeigu tokio dujų srauto balansavimo sąlygos nustatomos sutartyje tarp perdavimo sistemos operatoriaus ir skirstymo sistemos operatoriaus.

12. Jeigu dėl sistemos naudotojo sukkelto disbalanso iškyla grėsmė perdavimo sistemos funkcionavimui ir perdavimo sistemos saugumui arba bet kokių esamų perdavimo paslaugų teikimo sutarčių vykdymui, perdavimo sistemos operatorius turi teisę be išankstinio įspėjimo apriboti (nutraukti) dujų perdavimą šiam sistemos naudotojui, ir (ar), teisės aktuose nustatytais atvejais, duoti privalomus nurodymus skirstymo sistemos operatoriumi, dėl dujų skirstymo šiam sistemos naudotojui apribojimo (nutraukimo) pristatymo vietose į kurias jam skirstomos dujos. Dujų perdavimo ir (ar) skirstymo ribojimas nutraukiamas (dujų perdavimas ir (ar) skirstymas atnaujinamas) tik tuomet, kai yra užtikrinamas saugus perdavimo sistemos funkcionavimas.

13. Visos Taisyklėse nurodytos sąvokos ir terminai, susiję su informacijos teikimu, nurodyti Lietuvos laiku, t. y. žiemos laiku naudojamas EET (angl. *Eastern European Time*) laikas, vasaros laiku naudojamas EEST (angl. *Eastern European Time*) laikas.

II SKYRIUS SĄVOKOS

14. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Ataskaitinis laikotarpis – dujų mėnuo, t. y. laikotarpis nuo pirmos kalendorinės bet kurio mėnesio dienos 7.00 val. iki pirmos kalendorinės kito mėnesio dienos 7.00 val.

Balansavimas – į perdavimo sistemą pristatomo ir iš perdavimo sistemos paimamo dujų kiekio išlyginimas.

Balansavimo dujos – dujos, skirtos rinkos dalyvių, dalyvaujančių perdavimo sistemos balansavime, disbalansui panaikinti per balansavimo laikotarpį.

Balansavimo laikotarpis – dujų para, t. y. laikotarpis, prasidedantis kiekvienos dienos 7.00 val. ryto ir pasibaigiantis kitos dienos 7.00 val. ryto, kurio metu kiekvienas rinkos dalyvis, dalyvaujantis perdavimo sistemos balansavime, privalo subalansuoti dujų kiekį, išleistą iš perdavimo sistemos, ir dujų kiekį, įleistą į perdavimo sistemą, pagal su perdavimo sistemos operatoriumi sudarytą sutartį.

Balansavimo paskyra – operatoriaus interneto svetainėje sukurta paskyra, kurioje rinkos dalyviams, dalyvaujantiems perdavimo sistemos balansavime, skelbiama informacija apie jų disbalanso būklę bei kita su perdavimo sistemos balansavimu susijusi informacija, kurią perdavimo sistemos operatorius privalo teikti teisės aktų nustatyta tvarka.

Balansavimo paslauga – pagal sutartį perdavimo sistemos operatoriumi teikiama dujų paklausos ar pasiūlos trumpalaikių svyravimų išlyginimo paslauga, kuri nėra trumpalaikis standartizuotas produktas.

Balansavimo zona – įleidimo–išleidimo perdavimo sistema, kurią gali sudaryti viena ar daugiau infrastruktūros segmentų (sistemų), nurodytų Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 24 dalyje, kurioms taikomas specifinis balansavimo režimas. Gamtinių dujų skirstymo sistemos bei suskystintų gamtinių dujų pakartotinio dujinimo ir saugojimo infrastruktūra (tiek įleidimo, tiek išleidimo perdavimo sistemos atveju) yra viena balansavimo zonos dalis.

Disbalansas – situacija, kai konkretaus rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, įleistas į perdavimo sistemą dujų kiekis skiriasi nuo šio rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, išleisto dujų kiekio iš perdavimo sistemos per balansavimo laikotarpį, arba situacija, kai įleistas suminis dujų kiekis į perdavimo sistemą skiriasi nuo išleisto suminio dujų kiekio iš perdavimo sistemos per balansavimo laikotarpį.

Disbalanso tolerancijos riba – disbalanso dujų kiekis, už kurį disbalanso mokestis skaičiuojamas taikant vidutinę svertinę prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kainą.

Paros disbalanso mokestis – pinigų suma, kurią rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime, moka arba gauna už paros disbalanso dydį.

Dujų pirkimo–pardavimo sutartis – dujų tiekimo įmonių su vartotoju ar sistemos operatoriumi, ar kita gamtinių dujų tiekimo įmone sudaroma dvišalė sutartis, kuri leidžia rinkos dalyviui Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 1-293 „Dėl Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka perparduoti gamtines dujas.

Kasdienės apskaitos vietos – dujų apskaitos vietos, kuriose įrengtos nuotolinio duomenų surinkimo sistemos, ir kuriose dujų kiekis fiksuojamas ne rečiau kaip kartą per parą.

Nekasdienės apskaitos vietos – dujų apskaitos vietos skirstymo sistemose, kuriose dujų kiekis fiksuojamas rečiau nei kiekvieną parą.

Perdavimo sistemos naudotojas (sistemos naudotojas) – su perdavimo sistemos operatoriumi sudaręs sutartį asmuo, kuris tiekia dujas į perdavimo sistemą arba kuriam jos tiekiamos iš perdavimo sistemos.

Prekyba balansavimo dujomis – prekyba dujomis, siekiant išlyginti atsiradusį rinkos dalyvių, dalyvaujančių perdavimo sistemos balansavime, disbalansą.

Prekybos platforma (birža) – prekybos platformos operatoriaus (UAB GET Baltic) teikiama ir tvarkoma elektroninė sistema, kuria naudodamiesi prekybos dalyviai gali teikti ir priimti, taip pat patikslinti ir atšaukti siūlymus pirkti ir parduoti dujas, kurių reikia trumpalaikiams dujų paklausos ar pasiūlos svyravimams išlyginti pagal prekybos platformoje galiojančias sąlygas ir kuriomis perdavimo sistemos operatorius prekiauja vykdydamas balansavimo veiksmus.

Pristatymo vieta – vieta, kurioje baigiasi gamtinių dujų perdavimas magistraliniu dujotiekiu ir kurioje perdavimo sistemos operatorius atiduoda dujas sistemos naudotojui.

Ribinė pardavimo kaina – mažesnė dujų kaina per balansavimo laikotarpį tarp (1) mažiausios dujų kainos, už kurią perdavimo sistemos operatorius per balansavimo laikotarpį nupirko ir (ar) pardavė dujas prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške, ir (2) vidutinės svertinės prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų dujų kainos per balansavimo laikotarpį, kurią skelbia prekybos platformos operatorius, sumažintos 10 proc. Skaičiuojant ribinę pardavimo kainą praėjusios paros produktas nėra naudojamas.

Ribinė pirkimo kaina – didesnė dujų kaina per balansavimo laikotarpį tarp (1) didžiausios dujų kainos, už kurią perdavimo sistemos operatorius per balansavimo laikotarpį nupirko ir (ar) pardavė dujas prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške ir (2) vidutinės svertinės prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų dujų kainos per balansavimo laikotarpį, kurią skelbia prekybos platformos operatoriaus, padidintos 10 proc. Skaičiuojant ribinę pirkimo kainą praėjusios paros produktas nėra naudojamas.

Rinkos dalyviai – visi gamtinių dujų rinkos dalyviai, kurie naudoja gamtines dujas, transportuoja gamtines dujas ir (ar) prekiauja gamtinėmis dujomis.

Rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime – perdavimo sistemos naudotojai bei kiti rinkos dalyviai, prekiaujantys dujomis pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške (tiekimo įmonės, kiti rinkos dalyviai, nesinaudojantys perdavimo sistema dujoms transportuoti).

Tiekimo grafikas – rinkos dalyvio ir tiekimo įmonės dujų pirkimo–pardavimo sutartyje nustatyta tvarka paskirstytas paromis mėnesio dujų kiekis ar trumpesnio laikotarpio įsigyjamų dujų kiekis, jei dujų pirkimo–pardavimo sutartis sudaryta trumpesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui.

15. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas ir kiti gamtinių dujų sektorių Lietuvos Respublikoje reglamentuojantys teisės aktai.

III SKYRIUS

RINKOS DALYVIŲ SĄLYGOJAMI DUJŲ SRAUTAI IR JŲ NUSTATYMAS

16. Rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, į perdavimo sistemą įleistas dujų kiekis gali būti:

16.1. iš dujų sistemų įleidžiamas dujų kiekis:

16.1.1. importuotas dujų kiekis;

16.1.2. iš kitų dujų sistemų įleidžiamas dujų kiekis;

16.2. Pagal dvišalę dujų pirkimo–pardavimo sutartį iš dujų tiekimo įmonės ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške įsigytas dujų kiekis.

17. Rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis gali būti:

17.1. į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtas vartotojų sistemas ir (ar) dujų skirstymo sistemas išleistas dujų kiekis;

17.2. į kitas dujų perdavimo sistemas išleistas dujų kiekis;

17.3. pagal dvišalę dujų pirkimo–pardavimo sutartį ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške parduotas dujų kiekis.

18. Rinkos dalyvis, dalyvaujantis perdavimo sistemos balansavime, privalo nesukelti disbalanso.

19. Į perdavimo sistemą per balansavimo laikotarpį faktiškai įleistas dujų kiekis nustatomas:

19.1. paskirstant faktiškai importuotus dujų kiekius pagal rinkos dalyvius, importuojančius dujas, laikantis šių principų:

19.1.1. jeigu dujų importo sutartyje nenumatyta kitaip, rinkos dalyviui priskirtas per balansavimo laikotarpį įleistas dujų kiekis negali būti didesnis nei rinkos dalyvio faktiškai iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis;

19.1.2. jeigu į perdavimo sistemą per balansavimo laikotarpį buvo įleistas didesnis dujų kiekis nei pagal dujų importo grafiką, ir atitinkamai rinkos dalyvių faktiškai iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis buvo didesnis nei pagal dujų importo grafiką, importuotas dujų kiekis, viršijantis dujų importo grafiką, paskirstomas proporcingai rinkos dalyviams, tačiau neviršijant šių rinkos dalyvių faktiškai iš perdavimo sistemos išleisto dujų kiekio ir dujų importo sutartyje nustatytų apribojimų;

19.2. įvertinant pateiktą informaciją apie pagal dujų pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške įsigytą dujų kiekį;

19.3. įvertinant iš kitų dujų sistemų į perdavimo sistemą įleistus dujų kiekius.

20. Iš perdavimo sistemos per balansavimo laikotarpį faktiškai išleistas dujų kiekis nustatomas pagal:

- 20.1. tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų pristatymo vietų dujų apskaitos prietaisų rodmenis;
- 20.2. skirstymo sistemos operatorių pateiktus duomenis apie iš perdavimo sistemos į skirstymo sistemas sistemos naudotojų išleistus dujų kiekius;
- 20.3. pateiktą informaciją apie pagal dujų pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške parduotą dujų kiekį;
- 20.4. įvertinant į kitas dujų perdavimo sistemas faktiškai išleistą dujų kiekį.

IV SKYRIUS

SUTARTINIŲ PRIEVOLIŲ ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMAS

21. Perdavimo sistemos operatorius turi teisę pareikalauti pateikti tinkamas visų prievolių pagal sutartį ir (ar) Taisykles įvykdymo užtikrinimo priemones esant šioms aplinkybėms:
  - 21.1. perdavimo sistemos operatorius identifikuoja pasikeitusią (padidėjusią) riziką dėl rinkos dalyvio disbalanso ir (arba)
  - 21.2. perdavimo sistemos operatorius identifikuoja pasikeitusią (padidėjusią) riziką dėl rinkos dalyvio mokumo ir (arba)
  - 21.3. rinkos dalyvis perdavimo paslaugų ar balansavimo sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis nevykdo arba vėluoja vykdyti savo įsipareigojimus sumokėti už suteiktas balansavimo paslaugas ir (arba)
  - 21.4. rinkos dalyvis pažeidžia esmines sutarčių ir (arba) Taisyklių sąlygas ir (arba)
  - 21.5. rinkos dalyviui pradėta bankroto, restruktūrizavimo, atskyrimo ar likvidavimo procedūra ir (arba)
  - 21.6. yra kitų aplinkybių (pablogėjusi finansinė padėtis, nemokumo kitiems tiekėjams požymiai, kitos finansinę riziką sąlygojančios aplinkybės), leidžiančių pagrįstai manyti, kad rinkos dalyvis gali nevykdyti savo įsipareigojimų pagal sutartį ir (ar) Taisykles.
22. Perdavimo sistemos operatoriui pateiktomis tinkamomis prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonėmis laikoma avansinis mokėjimas ir (arba) banko garantijos;
23. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės pripažįstamos tinkamai pateiktomis, kai atitinka šias sąlygas:
  - 23.1. Minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių suma turi būti ne mažesnė nei:
    - 23.1.1. didesnė reikšmė iš:
      - 23.1.1.1. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, prekiaujantis dujomis pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške, turi pristatyti per artimiausią ataskaitinį laikotarpį arba
      - 23.1.1.2. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, prekiaujantis dujomis pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške, pristatė per praėjusį ataskaitinį laikotarpį ir (arba)
      - 23.1.2. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, transportuojantis dujas, planuoja transportuoti per artimiausią ataskaitinį laikotarpį.
    - 23.2. Skaičiuojant prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių sumą pagal 23.1.1 ir 23.1.2 papunkčius, naudojama praėjusio ataskaitinio laikotarpio vidutinė svertinė dujų kaina prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške.
  24. Rinkos dalyvis privalo pateikti papildomas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones tuo atveju, kai minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių suma, nustatyta pagal Taisyklių 23 punktą, padidėja 10 procentų.
  25. Jei rinkos dalyvio mokėtina suma už einamąjį mėnesį sukeltą disbalansą viršija pateiktų prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių sumą, perdavimo sistemos operatorius turi teisę

pareikalauti pateikti papildomas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones, kurių dydis ne mažesnis nei rinkos dalyvio per einamąjį mėnesį planuojamų į perdavimo sistemą pristatyti dujų vertė.

26. Banko garantija pripažįstama tinkamai pateikta prievolių įvykdymo užtikrinimo priemone, kai atitinka šias sąlygas:

26.1. Banko garantija yra išduota banko, kuris turi ne mažesnę nei Baa1 pagal Moody's agentūrą arba BBB+ pagal Standard&Poor's agentūrą arba BBB+ pagal Fitch Ratings agentūrą ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingą. Jei bankui nors viena šiame punkte nurodyta kredito reitingo agentūra yra suteikusi nurodytą ilgalaikio skolinimosi reitingą, tuomet laikoma, kad tokio banko išduota garantija yra tinkama.

26.2. Banko garantija yra pirmo pareikalavimo ir neatšaukiama (angl. „*first demand guarantee*“).

27. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės privalo būti pateiktos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pareikalavimo dienos.

28. Rinkos dalyvio teikiamų prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių galiojimo terminas negali būti trumpesnis nei 3 mėnesiai po paskutinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį:

28.1. planuojama pristatyti gamtines dujas į perdavimo sistemą ir (arba)

28.2. Planuojama transportuoti gamtines dujas perdavimo sistema.

29. Pagal rinkos dalyvių prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones perdavimo sistemos operatoriaus gautos lėšos gali būti naudojamos padengti praleistus atsiskaitymus už paslaugas ir (ar) paros disbalanso mokestį.

30. Perdavimo sistemos operatorius ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo visų įsipareigojimų pagal perdavimo paslaugų ar balansavimo sutartį ir (ar) Taisykles įvykdymo atsisako visų ar dalies savo teisių pagal pateiktas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones.

V SKYRIUS

INFORMACIJOS APIE PADĖTĮ BALANSAVIMO ATŽVILGIU PATEIKIMAS

31. Perdavimo sistemos operatorius balansavimo paskyroje ne vėliau kaip iki 14.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius), pateikia informaciją apie rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, padėtį balansavimo atžvilgiu. Ši informacija apima perdavimo sistemos operatoriaus turimus duomenis apie rinkos dalyvio per balansavimo laikotarpį planuojamą išleisti iš perdavimo sistemos bendrą dujų kiekį bei planuojamą įleisti į perdavimo sistemą bendrą dujų kiekį. Pateikiama informacija atnaujinama darbo dieną ne rečiau kaip du kartus per balansavimo laikotarpį: pirmą kartą informacija atnaujinama ne vėliau kaip iki 15.00 val., antrą kartą – ne vėliau kaip iki 17.00 val.

32. Jeigu perdavimo sistemos operatorius, gavęs patikslintą informaciją apie rinkos dalyvio dujų srautus, nustato, kad rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, planuojamas iš perdavimo sistemos išleisti dujų kiekis skiriasi nuo planuojamo įleisti į perdavimo sistemą dujų kiekio ir gali susidaryti disbalansas, jis iš karto po tokios informacijos gavimo balansavimo paskyroje informuoja rinkos dalyvį apie galimą disbalansą.

33. Perdavimo sistemos operatorius balansavimo paskyroje ne vėliau kaip darbo dieną, einančią po balansavimo laikotarpio (-ių), pateikia informaciją apie rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, pirminį paros disbalanso kiekį. Informaciją apie rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, galutinį paros disbalanso kiekį perdavimo sistemos operatorius balansavimo paskyroje pateikia ne vėliau kaip per 10 kalendorinių dienų pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui.

VI SKYRIUS

INFORMACIJOS, REIKALINGOS PERDAVIMO SISTEMOS BALANSAVIMUI, TEIKIMAS

34. Lietuvoje taikomas informacijos teikimo modelis – Kodekse nustatytas bazinis atvejis, t. y. informacijos teikimo modelis, kai informacija apie matuojamą ne kas parą išleidžiamų dujų kiekį sudaro kitos paros ir einamosios paros prognozės.

35. Sistemos naudotojai perdavimo sistemos operatoriui privalo kiekvienam balansavimo laikotarpiui pateikti dujų kiekio paraiškas įleidimo į perdavimo sistemą taškuose ir (ar) išleidimo iš perdavimo sistemos taškuose.

36. Tiekimo įmonės perdavimo sistemos operatoriui privalo pateikti informaciją apie pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis parduodamą dujų kiekį bei suderintus dujų tiekimo grafikus pagal kiekvieną rinkos dalyvį, perkantį dujas, tokiais terminais:

36.1. pradinį tiekimo grafiką mėnesiui – ne vėliau kaip 5 kalendorinės dienos iki ateinančio mėnesio pradžios;

36.2. patikslintą tiekimo grafiką balansavimo laikotarpiui ir vėlesnėms paroms – iki 13.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius);

36.3. galutinį tiekimo grafiką – per vieną darbo dieną, einančią po balansavimo laikotarpio (-ių).

37. Perdavimo sistemos operatorius turi teisę vienašališkai nutraukti balansavimo sutartį, prieš 10 dienų apie balansavimo sutarties nutraukimą įspėjus tiekimo įmonę, jeigu tiekimo įmonė ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį neteikia tiekimo grafikų.

38. Jei balansavimo sutartis yra nutraukiama, perdavimo sistemos operatorius nedelsdamas apie tai informuoja prekybos platformos (biržos) operatorių.

39. Rinkos dalyviai, importuojantys dujas, perdavimo sistemos operatoriui privalo pateikti dujų importo sutarčių ir (ar) susitarimų, patvirtinančių tiekėjų įsipareigojimą tiekti dujas, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas kopijas, nuorašus ar išrašus. Perdavimo sistemos operatorius turi teisę reikalauti rinkos dalyvių, importuojančių dujas, pateikti ir kitą dokumentaciją, kuri būtina, siekiant užtikrinti savalaikį, sklandų ir saugų dujų perdavimą. Perdavimo sistemos operatoriui pateikiamuose dokumentuose, be kita ko, turi būti nurodyta: sutarties šalys, sutarties objektas, dujų priėmimo vieta, dujų tiekimo tvarka ir režimas, tiekiamų dujų kiekiai ir terminai, sutarties galiojimo laikotarpis, sutarties nutraukimo sąlygos, dujų kokybės ir slėgio parametrai.

40. Rinkos dalyviai, tiekiantys dujas iš kitų dujų sistemų, perdavimo sistemos operatoriui privalo pateikti susitarimų, patvirtinančių apie įsigytas dujas, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas kopijas, nuorašus ar išrašus. Perdavimo sistemos operatorius turi teisę reikalauti rinkos dalyvių, tiekiančių dujas iš kitų sistemų, pateikti ir kitą dokumentaciją, kuri būtina, siekiant užtikrinti savalaikį, sklandų ir saugų dujų perdavimą. Perdavimo sistemos operatoriui pateikiamuose dokumentuose, be kita ko, turi būti nurodyta: sutarties šalys, sutarties objektas, dujų priėmimo vieta, dujų tiekimo tvarka ir režimas, tiekiamų dujų kiekiai ir terminai, sutarties galiojimo laikotarpis, sutarties nutraukimo sąlygos, dujų kokybės ir slėgio parametrai.

41. Skirstymo sistemos operatorius, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi, perdavimo sistemos operatoriui privalo pateikti informaciją apie sistemos naudotojų nekasdienėse apskaitos vietose prognozuojamą išleisti dujų kiekį prie skirstymo sistemos prijungtose pristatymo vietose tokiais terminais:

41.1. pradinę prognozę – iki 12.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį;

41.2. pirmąją atnaujintą prognozę – iki balansavimo laikotarpio 13.00 val.;

41.3. antrąją atnaujintą prognozę – iki balansavimo laikotarpio 15.00 val.

42. Skirstymo sistemos operatorius perdavimo sistemos operatoriui privalo pateikti informaciją apie sistemos naudotojų per balansavimo laikotarpį išleistą dujų kiekį prie skirstymo sistemos prijungtose kasdienės apskaitos pristatymo vietose iki 13.00 val. darbo dienos, einančios po balansavimo laikotarpio (-ių).

43. Skirstymo sistemos operatorius, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi, perdavimo sistemos operatoriumi privalo pateikti informaciją apie sistemos naudotojų per balansavimo laikotarpį dujų kiekį, išleistą į prie skirstymo sistemos prijungtas nekasdienės apskaitos pristatymo vietas tokiais terminais:

43.1. pirmą darbo dieną, einančią po balansavimo laikotarpio (-ių), per dvi valandas nuo duomenų, apie per praėjusį balansavimo laikotarpį (-ius) į skirstymo sistemą perduotą dujų kiekį, gavimo iš perdavimo sistemos operatoriaus ir

43.2. ne vėliau kaip trečią darbo dieną, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, patikslina pasibaigusio ataskaitinio laikotarpio dujų kiekius, paskirsčius paromis.

44. Sistemos naudotojas turi teisę, suderinęs su tiekimo įmone, pakoreguoti tiekimo grafiką, kai skirstymo sistemos operatorius, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi, patikslina dujų kiekius pagal Taisyklių 43 punktą. Tiekimo įmonės perdavimo sistemos operatoriumi privalo pateikti informaciją apie pakoreguotus dujų tiekimo grafikus pagal kiekvieną rinkos dalyvį, perkantį dujas, per tris darbo dienas, einančias po ataskaitinio laikotarpio.

45. Jeigu faktiniai duomenys apie į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį yra tikslinami, skirstymo sistemos operatorius privalo perdavimo sistemos operatoriumi pateikti patikslintus duomenis apie faktiškai sistemos naudotojams paskirstytą dujų kiekį, nepriklausomai nuo to, už kurį ataskaitinį laikotarpį duomenys tikslinami, bet ne ilgesnį nei vienus metų laikotarpį. Patikslinti duomenys pateikiami kartu su duomenimis už praėjusį ataskaitinį laikotarpį.

46. Jeigu faktiniai duomenys apie transportuotą dujų kiekį į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą arba į prie perdavimo sistemos prijungtą pristatymo vietą yra tikslinami, tą balansavimo laikotarpį apskaičiuotas paros disbalanso mokestis nėra perskaičiuojamas, o balansavimo dujų kiekis, kurį rinkos dalyvis turėjo papildomai nupirkti ir (arba) parduoti tą balansavimo laikotarpį, yra perkamas ir (arba) parduodamas už vidutinę svertinę to balansavimo laikotarpio prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiautų gamtinių dujų kainą.

47. Gamtinių dujų prekybos platformos operatoriaus informaciją apie prekybos biržoje sesijos metu sudarytus dujų pirkimo–pardavimo sandorius pateikia perdavimo sistemos operatoriumi Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse nustatyta tvarka.

48. Šiame Taisyklių skyriuje numatyta informacija perdavimo sistemos operatoriumi teikiama pagal prieduose prie sutarčių, kuriose nustatomos balansavimo sąlygos, ir (ar) balansavimo paskyroje nustatytas formas.

VII SKYRIUS

BALANSAVIMO DUJŲ ĮSIGIJIMAS, PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIUMI BALANSUOJANT SISTEMĄ

49. Siekdamas užtikrinti perdavimo sistemos subalansavimą ir tinkamą funkcionavimą perdavimo sistemos operatorius įsigyja dujas prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške ir (ar) pagal dvišales sutartis, taip pat, esant poreikiui, įsigyja kitas balansavimo paslaugas. Perdavimo sistemos operatorius įsigyja balansavimo paslaugas ir prekybą dujomis balansavimo tikslais vykdo siekdamas kuo mažesnių balansavimo paslaugos kaštų.

50. Balansavimo paslaugas perdavimo sistemos operatorius įsigyja ne ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui.

51. Pirkdamas ir parduodamas dujas prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške, perdavimo sistemos operatorius siekia vykdyti sandorius artimomis rinkos kainomis, tačiau atsižvelgdamas į dujų poreikį perdavimo sistemos balansavimui. Informaciją apie pirktas

balansavimo paslaugas ir balansavimo tikslais perkamas ar parduodamas dujas perdavimo sistemos operatorius skelbia savo interneto svetainėje.

VIII SKYRIUS BENDRADARBIAVIMAS SU KITAIŠ PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIAIS

52. Perdavimo sistemos operatorius, siekdamas užtikrinti tinkamą perdavimo sistemos funkcionavimą, turi koordinuoti balansavimo režimus ir siekti bendradarbiauti, vykdant balansavimo veiklą, su perdavimo sistemos operatoriais, su kuriais yra sujungta perdavimo sistemos operatoriaus valdoma perdavimo sistema.

53. Perdavimo sistemos operatorius kartą per metus turi teikti pasiūlymus Europos energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūrai ir Komisijai dėl galimybės unifikuoti balansavimo režimus regioniniu ir tarp sisteminiu lygiu (tuo atveju, jei perdavimo sistemos operatoriai bendradarbiauja vykdydami balansavimo veiklą).

IX SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

54. Sutarties forma, kurioje nustatomos standartinės balansavimo sutarties sąlygos, yra pateikta Taisyklių 2 priede.

55. Dėl informacijos, susijusios su perdavimo sistemos balansavimu, keitimosi bei skelbimo balansavimo paskyroje, sukurtoje konkrečiam rinkos dalyviui, dalyvaujančiam perdavimo sistemos balansavime, tarp perdavimo sistemos operatoriaus ir rinkos dalyvio yra pasirašomas papildomas susitarimas.

56. Esant dujų tiekimo į Lietuvą sutrikimams, į perdavimo sistemą patiekiami dujų kiekiai paskirstomi vadovaujantis Gamtinių dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo priemonių aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 163 „Dėl gamtinių dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo priemonių aprašo patvirtinimo“.

57. Skundai ir ginčai dėl balansavimo sąlygų pažeidimų nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

58. Perdavimo sistemos operatorius, rinkos dalyviai, dalyvaujantys perdavimo sistemos balansavime, ir skirstymo sistemos operatoriai už netinkamą Taisyklių vykdymą atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

59. Disbalanso tolerancijos riba taikoma iki 2019 m. kovo 31 d.

60. Rinkos dalyvio pagal Taisyklių 39 ir 40 punktus perdavimo sistemos operatoriumi pateikta informacija yra konfidenciali ir jokia apimtimi perdavimo sistemos operatoriaus negali būti perduota ar kitaip atskleista jokiems tretiesiems asmenims, išskyrus teisės aktų nustatytais atvejais ar gavus Rinkos dalyvio rašytinį sutikimą.

PAROS DISBALANSO MOKESČIO APSKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Paros disbalanso mokesčio apskaičiavimo metodika (toliau – Metodika) yra skirta nustatyti gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojo paros disbalanso apskaičiavimą, padengimą ir paros disbalanso mokesčio taikymo principus, tvarką ir sąlygas AB „Amber Grid“ (toliau – perdavimo sistemos operatorius) valdomoje gamtinių dujų (toliau – dujų) perdavimo sistemoje (toliau – perdavimo sistema).

2. Vykdydamas su balansavimu susijusius veiksmus, perdavimo sistemos operatorius negauna pelno ir nepatiria nuostolio. Neutralumo principas užtikrinamas nustatant gamtinių dujų perdavimo paslaugų kainų viršutines ribas ir konkrečias gamtinių dujų perdavimo paslaugų kainas. Perdavimo sistemos operatorius pateikiamose PVM sąskaitose–faktūrose sistemos naudotojams už suteiktas perdavimo paslaugas pateikia informaciją, kokią įtaką perdavimo paslaugų kainai daro balansavimo veiklos pajamos ir sąnaudos.

II SKYRIUS DISBALANSO APSKAIČIAVIMAS, PADENGIMAS IR PAROS DISBALANSO MOKESČIO TAIKYMAS

3. Kiekvieno rinkos dalyvio paros disbalanso kiekis kiekvieną balansavimo laikotarpį apskaičiuojamas pagal šią formulę:

paros disbalanso kiekis = įleidžiamų dujų kiekis – išleidžiamų dujų kiekis.

4. Rinkos dalyvis, dalyvaujantis perdavimo sistemos balansavime, tam, kad padengtų per balansavimo laikotarpį sukeltą disbalansą, pasibaigus balansavimo laikotarpiui:

4.1. jei per balansavimo laikotarpį disbalanso kiekis yra neigiamas, t. y. jeigu rinkos dalyvio per balansavimo laikotarpį į perdavimo sistemą įleistas dujų kiekis buvo mažesnis nei iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis, laikoma, kad šis rinkos dalyvis iš perdavimo sistemos operatoriaus pirko dujų kiekį, lygiavertį paros disbalanso kiekiui, todėl jis privalo sumokėti paros disbalanso mokesčius perdavimo sistemos operatoriumi;

4.2. jei per balansavimo laikotarpį disbalanso kiekis yra teigiamas, t. y. jeigu rinkos dalyvio per balansavimo laikotarpį į perdavimo sistemą įleistas dujų kiekis viršijo iš perdavimo sistemos išleistą dujų kiekį, laikoma, kad šis rinkos dalyvis perdavimo sistemos operatoriumi pardavė dujų kiekį, lygiavertį paros disbalanso kiekiui, todėl jis turi teisę iš perdavimo sistemos operatoriaus gauti paros disbalanso mokestį.

5. Rinkos dalyviams, dalyvaujantiems perdavimo sistemos balansavime ir sukėlusiams disbalansą, yra taikoma disbalanso tolerancijos riba, kuri apskaičiuojama tokia tvarka:

5.1. disbalanso tolerancijos riba yra lygi:

5.1.1. spalio–balandžio mėnesiais – dujų kiekiui, atitinkančiam 5 proc. rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, į perdavimo sistemą per balansavimo laikotarpį įleidžiamo dujų kiekio;

5.1.2. gegužės–rugsėjo mėnesiais – dujų kiekiui, atitinkančiam 15 proc. rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, į perdavimo sistemą per balansavimo laikotarpį įleidžiamo dujų kiekio;

5.1.3. kai prognozuojančios šalies pateikta informacija perdavimo sistemos operatoriumi apie sistemos naudotojų nekasdienėse apskaitos vietose per balansavimo laikotarpį prognozuojamą

išleisti dujų kiekį skiriasi nuo informacijos apie sistemos naudotojams nekasdienėse apskaitos vietose per balansavimo laikotarpį priskirtą dujų kiekį, disbalanso tolerancijos riba didinama dujų kiekiu lygiu šiam dujų kiekio skirtumui.

5.2. Už disbalanso dujų kiekį, mažesnį nei disbalanso tolerancijos riba, ribinė pirkimo ir (arba) ribinė pardavimo kaina nėra taikoma, o balansavimo dujos yra perkamos arba parduodamos už vidutinę svertinę per tą balansavimo laikotarpį prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kainą.

6. Už disbalanso dujų kiekį, didesnį nei disbalanso tolerancijos riba, balansavimo dujos yra perkamos arba parduodamos už ribinę pirkimo ir (arba) ribinę pardavimo kainą.

7. Tuo atveju, jeigu konkrečiam balansavimo laikotarpiui neįmanoma nustatyti ribinės pardavimo kainos ir (arba) ribinės pirkimo kainos, ir (arba) vidutinės svertinės prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kainos, tam balansavimo laikotarpiui yra taikoma paskutinė nustatyta ribinė pardavimo kaina ir (arba) ribinė pirkimo kaina, ir (arba) vidutinė svertinė prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kaina.

8. Kai, pasibaigus balansavimo laikotarpiui, perdavimo sistemos operatorius rinkos dalyviui, sukėlusiam disbalansą, apskaičiuoja paros disbalanso mokestį, susidaręs disbalansas panaikinamas.

9. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, per 10 kalendorinių dienų kiekvieno rinkos dalyvio, dalyvaujančio perdavimo sistemos balansavime, balansavimo paskyroje yra suformuojama ataskaita, kurioje pateikiami duomenys apie konkrečiais balansavimo laikotarpiais užfiksuotus disbalanso dydžius, padarytus patikslinimus, paros disbalanso mokesčio apskaičiavimą.

10. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui ar sutarties su rinkos dalyviu, dalyvaujančiu perdavimo sistemos balansavime, galiojimo laikotarpiui, jei jis buvo trumpesnis nei ataskaitinis laikotarpis, tuo atveju, jeigu ataskaitinio laikotarpio bėgyje nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas rinkos dalyvio disbalansas, tai per 10 kalendorinių dienų:

10.1. perdavimo sistemos operatorius rinkos dalyviui, sukėlusiam dujų trūkumą perdavimo sistemoje, apskaičiuoja paros disbalanso mokestį ir pateikia PVM sąskaitą faktūrą, pagal kurią turi būti atsiskaitoma už per ataskaitinį laikotarpį rinkos dalyvio įsigytas balansavimo dujas;

10.2. rinkos dalyvis, sukėlęs dujų perteklių perdavimo sistemoje, perdavimo sistemos operatoriumi apskaičiuoja paros disbalanso mokestį ir pateikia PVM sąskaitą faktūrą, pagal kurią turi būti atsiskaitoma už per ataskaitinį laikotarpį perdavimo sistemos operatoriumi parduotas balansavimo dujas. Pagal atskirą susitarimą dokumentus (ar PVM sąskaitas faktūras) už balansavimo dujas rinkos dalyvio vardu gali įforminti perdavimo sistemos operatorius.

11. Jei pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui duomenys apie į skirstymo sistemą skirstymo sistemos operatoriaus technologinėms reikmėms perduotą dujų kiekį skiriasi nuo prognozuoto skirstymo sistemos operatoriaus technologinėms reikmėms perduoti dujų kiekio, susidaręs skirtumas padengiamas už vidutinę svertinę to balansavimo laikotarpio prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kainą.

12. Jeigu, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, duomenys apie į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį yra tikslinami, susidaręs skirtumas tarp pradinio ir patikslinto disbalanso padengiamas už vidutinę svertinę to balansavimo laikotarpio prekybos platformoje (biržoje) Lietuvos virtualiame prekybos taške suprekiatų gamtinių dujų kainą.

13. Skirstymo sistemos operatoriumi patikslinus duomenis apie į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį, ar perdavimo sistemos operatoriumi patikslinus į perdavimo sistemą įleistų ar į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemų išleistų dujų kiekį, sistemos naudotojams kuriems keičiami transportuojami gamtinių dujų kiekiai, mokėjimų pakeitimai už balansavimą įforminami atskira PVM sąskaita faktūra, kuri pateikiama kartu su PVM sąskaita faktūra už ataskaitinį laikotarpį. Jei už ataskaitinį laikotarpį PVM sąskaita faktūra sistemos

naudotojui nepateikiama, mokėjimų pakeitimai už balansavimą nurodomi atskiroje PVM sąskaitoje faktūroje, kuri pateikiama tokiais pačiais terminais kaip ir PVM sąskaita už ataskaitinį laikotarpį.

14. Informacija apie atitinkamo balansavimo laikotarpio balansavimo dujų kainas ir jų pokytį skelbiama perdavimo sistemos operatoriaus arba prekybos platformos (biržos) operatoriaus interneto svetainėje. Paros disbalanso mokesčio apskaičiavimo tvarka skelbiama perdavimo sistemos operatoriaus interneto svetainėje.

GAMTINIŲ DUJŲ BALANSAVIMO

S U T A R T I S Nr. ....

20... m. .... d.

Vilnius

AB „Amber Grid“ (toliau vadinama Perdavimo sistemos operatorius, sutrumpintai – PSO), atstovaujama ....., veikiančio pagal ....., viena sutarties šalis, ir ..... (toliau – Rinkos dalyvis), atstovaujama ....., veikiančio pagal ....., kita sutarties šalis, toliau kartu vadinamos šalimis, sudarėme šią sutartį (toliau – Sutartis).

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Ši Sutartis apibrėžia PSO ir Rinkos dalyvio tarpusavio santykius, teises ir pareigas dalyvaujant gamtinių dujų (toliau – dujų) perdavimo sistemos balansavime.

1.2. Sudarydamos šią Sutartį, šalys siekia:

1.2.1. užtikrinti saugų ir efektyvų perdavimo sistemos funkcionavimą;

1.2.2. užtikrinti Rinkos dalyvio dujų srautų subalansavimą.

1.3. Rinkos dalyvis patvirtina, kad yra susipažinusi su gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo taisyklėmis (toliau – Balansavimo taisyklės) ir įsipareigoja laikytis šių taisyklių reikalavimų balansuojant savo dujų srautus.

1.4. Balansavimo taisyklių reikalavimai abejoms šalims yra privalomi ir neatsiejami nuo šios Sutarties.

1.5. Sutartyje vartojamos sąvokos:

1.5.1. Balansavimo laikotarpis – para, t. y. laikotarpis, prasidedantis bet kurią dieną 7.00 valandą ryto ir besibaigiantis kitą dieną 7.00 valandą ryto ir kurios metu Rinkos dalyvis privalo subalansuoti dujų kiekį, išleistą iš perdavimo sistemos, ir dujų kiekį, įleistą į perdavimo sistemą, pagal šią Sutartį. Bet kurios paros ataskaitinė data yra kalendorinė diena, kuria ta para prasideda.

1.5.2. Ataskaitinis laikotarpis – vienas mėnuo, t. y. laikotarpis nuo pirmos kalendorinės bet kurio mėnesio dienos 7.00 valandos iki pirmos kalendorinės kito mėnesio dienos 7.00 valandos.

1.6. Kitos šioje Sutartyje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas, Balansavimo taisyklės ir kiti Lietuvos Respublikos (toliau – LR) gamtinių dujų sektorių reglamentuojantys teisės aktai.

2. SUTARTIES OBJEKTAS

2.1. Ši Sutartis apibrėžia PSO ir Rinkos dalyvio tarpusavio santykius, teises ir pareigas dalyvaujant gamtinių dujų (toliau – dujų) perdavimo sistemos balansavime.

2.2. Sutarties šalių teisių ir pareigų nustatymas dalyvaujant dujų perdavimo sistemos balansavime.

3. DUJŲ SRAUTAI IR JŲ NUSTATYMAS

3.1. Per balansavimo laikotarpį Rinkos dalyvis privalo į perdavimo sistemą įleisti dujų kiekį, lygų dujų kiekiui, kurį išleidžia iš perdavimo sistemos.

3.2. Rinkos dalyvis, jeigu atitinkamą ataskaitinį laikotarpį pardavinės dujas pagal dvišales dujų pirkimo–pardavimo sutartis, ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas iki ataskaitinio laikotarpio pradžios ar iki dujų pardavimo pagal dvišales dujų pirkimo–pardavimo sutartis, dienos, jeigu dujos bus parduodamos ne nuo ataskaitinio laikotarpio pradžios, PSO turi pateikti pagal dvišales dujų pirkimo–pardavimo sutartis planuojamą iš perdavimo sistemos išleistą dujų kiekį – Gamtinių dujų tiekimo grafiką, kuriame nurodo kiekvienam rinkos dalyviui parduodamą dujų kiekį pagal dvišales gamtinių dujų pirkimo–pardavimo sutartis bei suderintus dujų tiekimo grafikus. Rinkos dalyvis Gamtinių dujų tiekimo grafiką teikia (elektroninėje perdavimo paslaugų užsakymo ir administravimo sistemoje (toliau – EPPS) ar kitu Sutarties šalių susitartu būdu) pagal gamtinių dujų tiekimo grafiko formą.

3.3. Rinkos dalyvis patikslintą Gamtinių dujų tiekimo grafiką balansavimo laikotarpiui ir vėlesnėms paroms turi pateikti iki 13.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius).

3.4. Galutinį Gamtinių dujų tiekimo grafiką Rinkos dalyvis turi pateikti PSO per vieną darbo dieną, einančią po balansavimo laikotarpio (-ių).

3.5. Skirstymo sistemos operatoriui, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi, patikslinus informaciją apie į nekasdienės apskaitos vietas per ataskaitinį laikotarpį paskirstytą dujų kiekį Rinkos dalyvis turi galimybę PSO pateikti informaciją apie pakoreguotus dujų tiekimo grafikus pagal kiekvieną rinkos dalyvį, perkantį dujas, per tris darbo dienas, einančias po ataskaitinio laikotarpio.

3.6. Prieš prasidedant balansavimo laikotarpiui (ir per balansavimo laikotarpį) Rinkos dalyvio padėtis balansavimo atžvilgiu nustatoma, vertinant turimus duomenis apie Rinkos dalyvio planuojamą į perdavimo sistemą įleisti dujų kiekį ir planuojamą iš perdavimo sistemos išleisti dujų kiekį.

3.7. Tais atvejais, kai PSO, įvertinęs Rinkos dalyvio padėtį balansavimo atžvilgiu, nustato, kad Rinkos dalyviui gali susidaryti disbalansas, PSO ne vėliau kaip iki balansavimo laikotarpio pradžios, praneša Rinkos dalyviui apie galimą disbalanso susidarymą EPPS.

3.8. Rinkos dalyvis privalo operatyviai imtis priemonių, kad per balansavimo laikotarpį išlygintų į perdavimo sistemą įleidžiamų ir iš perdavimo sistemos išleidžiamų dujų kiekį.

3.9. Rinkos dalyvio į perdavimo sistemą įleistas ir iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis nustatomi kaip tai apibrėžia Balansavimo taisyklės.

3.10. PSO ir Rinkos dalyviui pasirašius susitarimą dėl duomenų teikimo EPPS, informacija, susijusi su balansavimu (balansavimo ataskaitos, informavimo apie padėtį balansavimo atžvilgiu ir kt.), teikiama balansavimo paskyroje. Esant EPPS sutrikimams, PSO ir Rinkos dalyvis informaciją teikia kitomis ryšio priemonėmis (Sutarties 12.8 punkte nurodytais el. pašto adresais arba faksimiliniu ryšiu).

4. DISBALANSO PADENGIMAS IR PAROS DISBALANSO MOKESČIO TAIKYMAS

4.1. Jei per balansavimo laikotarpį Rinkos dalyvis sukėlė disbalansą, pasibaigus balansavimo laikotarpiui, Rinkos dalyvis padengia per balansavimo laikotarpį sukeltą disbalansą, kaip tai apibrėžta Balansavimo taisyklėse.

4.2. Rinkos dalyviui, sukėlusiam disbalansą, yra taikomas paros disbalanso mokestis, kuris apskaičiuojamas ir taikomas pagal Balansavimo taisyklėse numatytą tvarką.

4.3. Informacija apie atitinkamo balansavimo laikotarpio balansavimo dujų kainas, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatytą balansavimo kainą ir paros disbalanso mokesčio apskaičiavimo tvarką skelbiama PSO interneto svetainėje.

5. SĄSKAITOS IR MOKĖJIMO SĄLYGOS

5.1. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, PSO Rinkos dalyviui EPPS per 10 kalendorinių dienų pateikia ataskaitą, kurioje nurodo duomenis apie konkrečiais balansavimo laikotarpiais užfiksuotus disbalanso dydžius, mokėjimų už parduotą ar nupirktą balansavimo dujų kiekį ir paros disbalanso mokesčio apskaičiavimą.

5.2. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, tuo atveju jeigu per ataskaitinį laikotarpį nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas Rinkos dalyvio disbalansas ir pagal Balansavimo taisykles turi būti apskaičiuota mokėtina suma už balansavimo dujas, PSO PVM sąskaitą faktūrą už balansavimą Rinkos dalyviui pateikia iki 10-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

5.3. Jeigu per ataskaitinį mėnesį nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas Rinkos dalyvio disbalansas, kai Rinkos dalyvis sukėlė dujų perteklių perdavimo sistemoje, Rinkos dalyvis PVM sąskaitą faktūrą už parduotas balansavimo dujas per ataskaitinį laikotarpį PSO pateikia iki 10-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos. Atskiru Sutarties šalių susitarimu dokumentus (ar PVM sąskaitas faktūras) už Rinkos dalyvio PSO parduotas balansavimo dujas Rinkos dalyvio vardu gali įforminti PSO.

5.4. Rinkos dalyviui pateikiama PVM sąskaita faktūra elektroninėje sistemoje. PVM sąskaitos faktūros pateikimo diena laikoma jos suformavimo elektroninėje sistemoje diena. Jei bet kuriai iš Sutarties šalių nėra galimybių pateikti ar gauti PVM sąskaitos faktūros elektroninėje sistemoje, PVM sąskaitos faktūros originalas siunčiamas paštu.

5.5. Rinkos dalyvis už balansavimą, suteiktą per ataskaitinį laikotarpį, moka iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos, pagal PSO pateiktą PVM sąskaitą faktūrą.

5.6. PSO, gavęs iš Rinkos dalyvio sąskaitą už PSO per ataskaitinį laikotarpį parduotas balansavimo dujas, moka iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

5.7. Jeigu paskutinė mokėjimo termino diena sutampa su nedarbo ar oficialios šventės diena, tai mokėjimo termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena.

5.8. Visi mokėjimai pagal Sutartį atliekami eurais į šalių nurodytas sąskaitas. Šalis, gavusi kitos šalies raštišką sutikimą, gali atsiskaityti ir kita valiuta.

5.9. Sutartimi nustatytais terminais nesumokėjus sąskaitos už balansavimą, Rinkos dalyviui skaičiuojami delspinigiai. Apskaičiuota delspinigių suma, kartu su kitais duomenimis, nurodoma PVM sąskaitoje faktūroje už balansavimą, kuri pateikiama Rinkos dalyviui iki 10-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos ir kurią Rinkos dalyvis apmoka iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos. Jei už balansavimą per ataskaitinį laikotarpį PVM sąskaita faktūra Rinkos dalyviui neišrašoma, tai priskaičiuoti delspinigiai Rinkos dalyviui pateikiami delspinigių skaičiavimo ataskaitoje.

5.10. Sutartimi nustatytais terminais neapmokėjus sąskaitos už Rinkos dalyvio per ataskaitinį laikotarpį parduotas balansavimo dujas, PSO skaičiuojami delspinigiai. Rinkos dalyvis delspinigius už vėlavimą laiku apmokėti sąskaitą PSO skaičiuoja kartą per mėnesį ir pateikia sąskaitą iki 10-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos, kurią PSO apmoka iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

5.11. Bet koks mokėjimas pagal Sutartį laikomas atliktu tą dieną, kai lėšos įskaitomos į gavėjo sąskaitą banke. Visi gauti Rinkos dalyvio mokėjimai įskaitomi Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytu eiliškumu, nepriklausomai nuo to, kas nurodyta Rinkos dalyvio mokėjimo dokumentuose: delspinigiai; skola už praėjusį ataskaitinį laikotarpį; einamieji mokėjimai.

5.12. Pasibaigus metams, per 30 dienų PSO ir Rinkos dalyvis privalo suderinti tarpusavio atsiskaitymus ir įforminti tai aktu, kurį Rinkos dalyvis privalo pasirašyti ir grąžinti PSO. Per nurodytą laikotarpį, negavęs pasirašyto suderinto akto, PSO pateiktą akte skolos likutį laikys teisingu.

5.13. PSO, vadovaudamasis Balansavimo taisyklių nuostatomis, turi teisę pareikalauti Rinkos dalyvio pateikti tinkamas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės.

6. ŠALIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

6.1. Perdavimo sistemos operatorius įsipareigoja:

6.1.1. laikytis Balansavimo taisyklių nuostatų ir vykdyti jose numatytas pareigas;

6.1.2. Sutartyje numatyta tvarka ir terminais apmokėti Rinkos dalyviui už jos PSO parduotas balansavimo dujas;

6.1.3. teikti informaciją apie padėtį balansavimo atžvilgiu.

6.2. Rinkos dalyvis įsipareigoja:

6.2.1. laikytis Balansavimo taisyklių nuostatų ir vykdyti jose numatytas pareigas;

6.2.2. subalansuoti per balansavimo laikotarpį Rinkos dalyvio dujų srautus perdavimo sistemoje;

6.2.3. vykdyti PSO nurodymus dėl dujų srautų subalansavimo;

6.2.4. Sutartyje numatyta tvarka ir terminais atlikti mokėjimus pagal šią Sutartį;

6.2.5. pagal Sutartimi nustatytą tvarką pateikti informaciją apie Rinkos dalyvio dujų srautus.

7. ŠALIŲ ATSAKOMYBĖ

7.1. Rinkos dalyviui tenka pirminė atsakomybė už dujų kiekio subalansavimą. Rinkos dalyvis privalo subalansuoti per balansavimo laikotarpį iš perdavimo sistemos išleistą dujų kiekį, tokį patį dujų kiekį įleidamas į perdavimo sistemą.

7.2. Galutinė atsakomybė už subalansuotą perdavimo sistemos veiklą tenka PSO. PSO nurodymai dėl dujų srautų balansavimo Rinkos dalyviui yra privalomi.

7.3. Sutartimi nustatytais terminais neapmokėjus sąskaitos už balansavimą, Rinkos dalyviui skaičiuojami 0,04 proc. dydžio delspinigiai nuo laiku nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną.

7.4. Sutartimi nustatytais terminais neapmokėjus sąskaitos už perkamas balansavimo dujas iš Rinkos dalyvio, PSO skaičiuojami 0,04 proc. dydžio delspinigiai nuo laiku nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną.

8. NENUGALIMA JĖGA (FORCE MAJEURE)

8.1. Nenugalima jėga yra suprantama taip kaip ją apibrėžia Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas ir kiti LR teisės aktai.

8.2. Esant Nenugalimos jėgos aplinkybėms ir joms pasibaigus taikomos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų LR teisės aktų normos, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principų standartai.

9. GINČŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

9.1. Kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš šios Sutarties ar susijęs su šia Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, sprendžiamas šalių tarpusavio derybų būdu, vadovaujantis geros valios, šalių lygiateisiškumo, protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principais.

9.2. Šalims nesutarus, kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš šios Sutarties ar susijęs su šia Sutartimi, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu, sprendžiamas Lietuvos Respublikos bendrosios kompetencijos teismuose.

10. SUTARTIES NUTRAUKIMO SĄLYGOS

10.1. Ši Sutartis gali būti nutraukta šalims susitarus arba teisės aktuose bei Balansavimo taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka.

11. SUTARTIES PAKEITIMAS, PAPILDYMAS IR GALIOJIMAS

11.1. Sutarties pakeitimai, papildymai, priedai galioja, jeigu jie sudaryti raštu ir patvirtinti abiejų šalių parašais.

11.2. Sutartis galioja neterminuotam laikotarpiui.

12. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12.1. Klausimai, kurių nereguliuoja ši Sutartis, sprendžiami vadovaujantis LR teisės aktais.

12.2. Rinkos dalyvis Sutartimi įgytų teisių ir įsipareigojimų negali perleisti be PSO sutikimo.

12.3. Visi Sutartyje nurodyti šalių pranešimai siunčiami raštu, paskutiniu Sutarties šalių pateiktu adresu, vienu iš šių būdų – paštu, per kurjerį, elektroniniu paštu, faksimiliniu ryšiu ar kitu Sutarties šalių susitartu būdu.

12.4. Šalys nedelsdamos, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, informuoja viena kitą raštu apie teisinio statuso, pavadinimo, adresu ar kitų rekvizitų pasikeitimus bei apie aplinkybes, keliančias grėsmę tinkamam šalių įsipareigojimų vykdymui pagal šią Sutartį.

12.5. Šalys pareiškia, kad perskaitė šią Sutartį, suprato jos turinį, pasekmes ir ją pasirašė kaip dokumentą, atitinkantį jų valią ir tikslus.

12.6. Sutartis sudaryta dviem vienodą juridinę galią turinčiais egzemplioriais – po vieną PSO ir Rinkos dalyviui.

12.7. PSO ir Rinkos dalyvio atstovai Sutarties sąlygoms užtikrinti:

Perdavimo sistemos operatorius	Rinkos dalyvis
Vardas, Pavardė	Vardas, Pavardė

Pareigos	Pareigos
Telefonas	Telefonas
Faksas	Faksas
El. paštas	El. paštas

12.8. Sutartį sudariusių juridinių asmenų adresai ir rekvizitai:

Perdavimo sistemos operatorius

Įmonės pavadinimas

Įmonės kodas:

PVM mokėtojo kodas:

Adresas:

Tel.:

Faksas:

El. p.:

Interneto svetainė:

Banko rekvizitai:

A/s Nr.:

Rinkos dalyvis

Įmonės pavadinimas

Įmonės kodas:

PVM mokėtojo kodas:

Adresas:

Tel.:

Faksas:

El. p.:

Interneto svetainė:

Banko rekvizitai:

A/s Nr.:

Perdavimo sistemos operatorius

Rinkos dalyvis

(pareigos, vardas ir pavardė, parašas)

(pareigos, vardas ir pavardė, parašas)

A.V.

A.V.

SUDERINTA

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos

2018 m. d. nutarimu Nr. O3E-